

PM Rotel I (Dnr KS 2018/1306)

Betänkandet Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 5 december 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar av de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för bland andra Polismyndigheten, socialtjänsten och Transportstyrelsen i arbetet mot terrorism. Syftet med utredningen är att säkerställa att det finns förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte i arbetet att motverka terrorism.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det bedrivs ett arbete för att anpassa lagstiftningen till de nya krav som ställs på kommuner och andra myndigheter i arbetet med att förebygga terrorism.

Socialnämnden ställer sig positiv till de förslag som presenteras och anser att förslagen skapar goda förutsättningar för ett samordnat och bra informationsutbyte mellan socialtjänsten och Polismyndigheten.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till utredningens förslag. Med hjälp av utökad information kan socialtjänsten erbjuda hjälp och stöd samt utföra ett uppsökande arbete i högre grad.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till de förslag som presenteras, men ser även att det i dagsläget redan finns framtagna rutiner för att delge generell information och samverkan, bland annat genom de lägesbilder som delas mellan Polismyndigheten och kommunen.

Skärholmens stadsdelsnämnd menar att det finns utarbetade samverkansformer med Polismyndigheten inom den reguljära verksamheten och delar betänkandets uppfattning om att samarbete är grunden till att samverkan fungerar på ett så bra sätt som möjligt.

Stockholms Stadshus AB bedömer att trygghetsarbetet i många fall skulle gagnas av vidare möjligheter att utbyta information. Bolaget har ändå förståelse för att ändringsförslaget, utifrån utredningens direktiv, koncentreras till de myndigheter som sannolikt är mest involverade i fråga om just samverkan om terrorism. Bolaget har därför inga invändningar mot förslaget.

Mina synpunkter

Utredningens betänkande är ett steg i rätt riktning och lyfter det viktiga med förebyggande arbete i dessa angelägna frågor. Samtidigt är informationsdelning mellan myndigheter komplicerade frågor där individens integritet, fri- och rättigheter måste beaktas och upprätthållas.

Antalet individer i de våldsbejakande extremistiska miljöerna i Sverige har de senaste åren ökat väsentligt. Två tredjedelar av dessa finns inom våldsamma islamistiska extremistkretsar medan övriga hotaktörer finns i höger- och vänsterextrema miljöer. I dagsläget bedömer Säkerhetspolisen att den våldsbejakande islamistiska extremismen utgör det största hotet.

Utredningen hanterar i huvudsak förebyggande åtgärder mot terrorbrott. Det ska poängteras att andra allvarliga hot och brott mot den liberala demokratin, till exempel inom vit-makt miljön, sällan faller under terrorlagstiftningen. Det vore därför rimligt att det vidare utreds hur den föreslagna lagändringen också kan inbegripa andra grupper som hotar den liberala demokratin.

Med detta hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 29 november 2018

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Remissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Regeringen beslutade den 22 juni 2017 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag till förändringar av de regler om sekretess och informationsutbyte som gäller för bland andra Polismyndigheten, socialtjänsten och Transportstyrelsen i arbetet mot terrorism. Syftet med utredningen är att säkerställa att det finns förutsättningar för ett effektivt och rättssäkert informationsutbyte i arbetet att motverka terrorism.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på att det bedrivs ett arbete för att anpassa lagstiftningen till de nya krav som ställs på kommuner och andra myndigheter i arbetet med att förebygga terrorism. Stadsledningskontoret anser att föreslagna förändringar är steg i rätt riktning men vill understryka att det i det så viktiga förebyggande arbetet kvarstår en motsättning mellan socialtjänstens uppdrag och lagstiftning i dessa frågor. Möjligheter till informationsdelning mellan myndigheter är komplicerade frågor där individens integritet är viktig att i hög grad beakta och upprätthålla samtidigt som samhällets aktörer behöver förutsättningar för ett ändamålsenligt arbete mot extremism och terrorism. Stadsledningskontoret anser att vissa frågor i utredningen hade varit betjänta av fortsatt utredning.

I utredningen förs vid flera tillfällen resonemang kring vikten av samverkan för att förebygga terrorism och våldsbejakande extremism. Det hänvisas till den svenska strategin mot terrorism och dess särskilda fokus på området *förebygga*. Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att samverkan är en förutsättning för att arbetet mot terrorism ska vara framgångsrikt och att tillgång till och utbyte av information är avgörande för att förhindra terrorism. I och med att föreslagna förändringar i hög grad rör individer som kommit väldigt långt i sin radikalisering och där grova brott är begångna anser stadsledningskontoret att problematik med informationsdelning i det förebyggande arbetet kvarstår.

En generell synpunkt stadsledningskontoret vill framföra är att föreslagen sekretesslättnad, som är tydligt riktad mot att förebygga terroristbrott, i sin tydlighet innebär att brottslighet kopplat till vit makt-miljön och den autonoma miljön till största delen inte kommer att vara aktuell för utlämnande av uppgifter. Ytterst få brott som har begåtts av vit makt-miljön har bedömts falla under terroristbrottslagen. Detta innebär en begränsning i arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism och kan föranleda osäkerhet kring socialtjänstens arbete i förhållande till individer inom olika våldsbejakande extremistmiljöer.

Utlämnande av sekretessbelagd information från Polismyndigheten

Utredningen föreslår en ny, sekretessbrytande bestämmelse i 35 kap. OSL som ger Polismyndigheten utvidgade möjligheter att lämna uppgifter till kommunala myndigheter inom socialtjänsten

Stadsledningskontoret ser positivt på föreslagen förändring men vill peka på vikten av att viss typ av information bör kunna lämnas till andra berörda aktörer och inte bara till kommunens socialtjänst. För att uppnå en effektiv lokal samverkan kan exempelvis även jobbtorg, skolor och bostadsbolag behöva information från polisen och denna fråga bör utredas vidare.

Utlämnande av sekretessbelagd information från socialtjänsten

Den föreslagna ändringen ger socialtjänsten möjlighet att lämna uppgifter om misstanke om försök, förberedelse och stämpling till terroristbrott enligt terroristbrottslagen samt uppgifter som angår misstankar om begångna brott enligt rekryteringslagen och finansieringslagen. Dessa lagstiftningar reglerar grova brott, där gärningspersoner nått långt in sin radikalisering.

Stadsledningskontoret vill framhålla att om syftet med ändringar i OSL är att förebygga terrorism och våldsbejakande extremism och att tillgång till och utbyte av information är en grundläggande förutsättning för att förhindra terrorism är föreslagen ändring inte tillräcklig. Regeringen behöver utifrån ovan nämnda syfte vidare utreda hur en bestämmelse som ger socialtjänsten möjlighet att lämna förebyggande information skulle kunna se ut, utan alltför stor inskränkning på dess uppdrag eller förtroende.

I betänkandet förs resonemang kring socialtjänstlagens syfte, förutsättningar för socialtjänstens uppdrag avseende tillit och integritet samt att socialtjänsten inte har något uppdrag att skydda samhället. Stadsledningskontoret delar betänkandets farhågor men vill poängtera att en bra samverkan och att berörda myndigheter kan agera förebyggande och stödjande tillsammans, utifrån individuella behov, över tid kan vara positivt för förtroendet för samhället och socialtjänsten. Det är stadsledningskontorets förhoppning att dessa frågor kommer att tas upp inom ramen för utredningen av framtidens socialtjänst (S 2017:3) och att det där tydliggörs hur socialtjänstens uppdrag kan anpassas till de olika behov som finns i samhället idag.

Den samlade internationella kunskapen som finns på området, till exempel inom Radicalisation Awareness Network (RAN), och befintliga internationella arbetsmetoder som visar lovande resultat, inbegriper alla myndighetssamverkan på individnivå. Stadsledningskontoret vill betona att den myndighetssamverkan som bedrivs i många andra länder inte är möjlig utifrån föreslagna förändringar. För att kunna införa en sådan reglering i enlighet med de delar som utredningen belyser avseende socialtjänstens uppdrag, syfte och förtroende krävs en nationell analys kring olika aktörers uppdrag i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism och vilken lagstiftning som behövs för att arbetet, i alla delar och för alla aktörer, ska gå att genomföra ändamålsenligt och i linje med gällande fri- och rättigheter.

Andra aktörers möjlighet att utbyta information

I utredningen framgår att man ansluter sig till Socialtjänstdatautredningens förslag (SOU 2009:32) om att inga sekretessgränser bör gälla mellan olika nämnder för socialtjänst i samma kommun vid tillämpning av 26 kap. 1 § OSL. Stadsledningskontoret kan konstatera att det i stadens arbete med att förebygga terrorism och våldsbejakande extremism är försvårande att stadens socialtjänster inte kan dela relevant information med varandra och att även denna sekretessfråga är komplicerad i en stor organisation som stadens.

I de delar som tas upp avseende information kopplat till föreningsbidrag och samverkan med organisationer är det stadsledningskontorets uppfattning att det är en fördel för staden att kunna få del av sådan information som avses. Det ligger i stadens intresse att säkerställa att inga stöd i form av ekonomiska bidrag eller lokaler ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Stadsledningskontoret föreslår att som svar på remissen ”Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65)” hänvisa till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 oktober 2018 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen. Beslutet justeras omedelbart.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras och anser att förslagen skapar goda förutsättningar för ett samordnat och bra informationsutbyte mellan socialtjänsten och Polismyndigheten.

Förvaltningens uppfattning är att det redan finns framtagna rutiner och arbetssätt för samverkan mellan bland annat socialtjänst och Polismyndigheter i de ordinarie verksamheterna inom socialtjänsten vilket har visat sig vara en förutsättning för att arbeta förebyggande samt förhindrande kring frågor mot våldsbejakande extremism.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 oktober 2018 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag. Med hjälp av utökad information kan socialtjänsten erbjuda hjälp och stöd samt utföra ett uppsökande arbete i högre grad. Socialtjänsten har också ett gott sekretesskydd för de överlämnade uppgifterna från andra myndigheter.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2018 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras, men ser även att det i dagsläget redan finns framtagna rutiner för att delge generell information och samverkan, bland annat genom de lägesbilder som delas mellan Polismyndigheten och kommunen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2018 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings kontorsyttrande daterat den 29 oktober 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att det i betänkandet inte föreslås någon myndighetsgemensam sekretessbrytande bestämmelse för det förebyggande arbetet mot terrorism samt att förslagen är att dessa ska vara väl förenliga med de grundläggande fri- och rättigheter som följer av regeringsformen och av internationella åtaganden samt att förslagen i sig inte ska öppna upp för någon form av diskriminering.

Förvaltningen menar att det finns upparbetade samverkansformer med Polismyndigheten inom den reguljära verksamheten och delar betänkandets uppfattning om att samarbete är grunden till att samverkan fungerar på ett så bra sätt som möjligt.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB svarade med ett tjänsteutlåtande daterat den 29 oktober 2018 och har i huvudsak följande lydelse.

En viktig uppgift för bolaget, i egenskap av allmännyttigt bostadsföretag och hyresvärd, är att aktivt verka för god trygghet och säkerhet i de bostadsområden där bolaget verkar. Som en del i trygghetsarbetet är bolaget aktivt i olika typer av samverkansgrupper, de flesta på lokal nivå, och kan bidra till att Stockholms invånare får tryggare boendemiljöer. I samverkansmiljöerna kan vi ge och ta emot information av generell karaktär i fråga om brottslighet i ”våra” bostadsområden. Vid information på individnivå begränsas bolagets, liksom polisens, socialtjänstens och övriga aktörers möjligheter att utbyta information av bestämmelserna i Offentlighets- och sekretesslagen. Bolaget bedömer att trygghetsarbetet i många fall skulle gagnas av vidare möjligheter att utbyta information. Bolaget har ändå förståelse för att ändringsförslaget, utifrån utredningens direktiv, koncentreras till de myndigheter som sannolikt är mest involverade i fråga om just samverkan om terrorism. Bolaget har därför inga invändningar mot förslaget.